

השוכר את האומנין פרק ששי בבא מציעא

עמ.

עין משפט
נר מצוה

א) לקמן ק"ט; ב) נעל
עמ"ל; ג) ע"ז; ד) ז"ל
שכר; ה) ז"ל לשכר
ו) ז"ל לשכר.

תורה אור השלם

1 והארץ לא תמכר
לצמחת כי לי הארץ כי
גרם ותושבים אתם
עמדי; ויקרא בה כג

לרכוש שאני. שמה תפול תחמיו בגשר או שתשליכונו בלחת הפחמים: ואין לו עליו. אין לשוכר על המשכיר: אלא תרעומת. שהשכיר לו חמור כחובה: דשייך למיגר. מולא חמור אחר כאלו לשוכר: אם יש בדמים. של נבילה: ליקח. זו חמור כל שהוא: יקח. וישלים

דברי ר"ש בן אלעזר שהיה ר"ש בן אלעזר אומר אם בדרך הילוכה נישלה אומר לו הרי שלך לפניך ואם לא חייב להעמיד לו חמור ומי מצית מוקמת לה כר"ש בן אלעזר והא קתני רישא השוכר את החמור והבריקה או שנשתתתה אומר לו הרי שלך לפניך ואילו ר"ש בן אלעזר אמר השוכר את החמור לרכוב עליה והבריקה או שנשתתתה חייב להעמיד לו חמור אמר רבה בר רב הונא לרכוב עליה שאני אמר רב פפא יוכלי זכוכית כלרכוב עליה דמי אמר רבה בר רב הונא

אמר רב: השוכר את החמור לרכוב עליה ומתה לו בחצי הדרך נותן לו שכרו של חצי הדרך ואין לו עליו אלא תרעומת היכי דמי אי דשכיה לאגורי תרעומת מאי עבידתיה אי דלא שכיה לאגורי אגרא בעי למיתב ליה לעולם דלא שכיה לאגורי ומשום דאמר ליה אילו בעית למיתב עדי הכא לאו אגרא בעית למיתב היכי דמי אי דא"ל חמור סתם דהא חייב להעמיד לו חמור אחר אי דא"ל חמור זה האם יש בדמיה ליקח אם יש בדמיה לשכור ישכור רב למעמיה דאמר רב לא מכלינן קרנא דאתמר השוכר את החמור ומתה לו בחצי הדרך אמר רב אם יש בדמיה ליקח יקח לשכור אל ישכור ושמואל אמר יאף לשכור ישכור במאי קמפלגי רב סבר לא מכלינן קרנא ושמואל סבר מכלינן קרנא מיתביב⁶ יביש האילן או נקצין שניהם אסורין בו כיצד יעשה ילקח בו קרקע והוא אוכל פירות והא הכא כיון דכי מטי יובל קא הדרא ארעא למרה וקא כליא קרנא הכא במאי עסקינן דזבין ליה לשתין שנין דאמר רב חסדא אמר רב קטינא מנין למוכר שדרה לששים שנה ישאיה חזרת ביובל שנאמר והארץ לא תמכר לצמיתות מי שאין שם יובל נצמחת יש שם יובל אינה נצמחת יצתה זו שאע"פ שאין שם יובל אינה נצמחת סוף סוף לבי מטו שיתין שנין קא הדרא ארעא למרה וקא כליא קרנא אלא הכא במאי עסקינן בזמן שאין היובל נהוג ה"ג מסתברא דאי סלקא דעתך בזמן שהיובל נהוג ומכלינן קרנא נצלחיה לציבי ונשקליה אי משום הא לא קשיא זמנין דשלמו שני משכנתא מקמי יובל אי נמי דמטו ליה זוזי ופריק לה ארבע וחמש שנין מקמי יובל ת"ר השוכר את הספינה ומבעה לה בחצי הדרך ר' נתן אומר האם נתן לא יטול ואם לא נתן לא יתן היכי דמי אילימא במסינה זו ויין סתם אם נתן אמאי לא יטול יטול ליה הב לי ספינה חמרא אלא בספינה אלא בספינה סתם ויין זה אם לא נתן אמאי לא יתן נימא

אילו עד הכא בעית צמיתא אאו אגרא בעית צמיתא. תימה דהשתא מיהא דלאו עד הכא צמי למיתב למה יתן לו שכר וי"ל דהא דקאמר לעולם דלא שכיה לאגורי היינו לפי אותן דמים שהשכיר מזה אבל צמיתא פורתא ימלא איהשכיר והרי נהנה צמיתא שצא עד כאן לכן נותן לו חצי שכרו ואין לר"י לפחות המשכיר משכרו מה שזה נותן עמה יותר מעט מכאן ואילך כיון דהוא אנוס א"נ כגון שיוכל למכור סמורתו במקום שמת החמור וירויח בה ויש סותרים הדעה שאין מציאין סמורתן אלא עד כאן לכן יתן חצי שכרו: ואם יש בדמיה לשכור ישכור רב למעמיה. הי"מ לשנויי דאין צמיתא לשכור אלא רוב פעמים יש צמיתא לשכור והאמת משני ליה והא דאמר בסוף פרק השואל (לקמן דף קג.) אי דאמר בית זה ונפל אזולא ליה ולא אמר אס יש צמיתא לרב ליקח יקח ולשמואל אפילו לשכור ישכור דהתם אין הצית עומד למכר אלא להספיק עליו ולחזור ולבנותו ככתמילה וכיון דל"ל בית זה ונפל אין למכרו וגם לא קבל עליו להספיק יצאה צמיתא בית זה אלא בית זה כמו שהוא השכיר לו לדור בו כל זמן שיוכל וכי נפל אזולא אכל חמור שמת אין עומד אלא למכרו צמיתא ולכן יש צמיתא ליקח יקח לשכור ישכור: והא הבא דבי פמי יובה. ולביתא גופא א"ש א"ש א"ש דהשתא נמי דליקח הקרקע קרי כליא קרנא מ"מ נפקא מינה ללוה דלא לילח לציבי דזמנין דשלמי ימי משכנתא מקמי דלימטיה יובל או איתרמי ליה זוזי ופריק ואכיל מרתי או מלת שנין קמי יובל אבל לרב דאמר לא מכליא ליה קרנא קשה ליה דמ"מ כליא קרנא כיון שלנסוף לא משאר הקרקע ציד הלוה: במוכר שדרה א"ש שנה. קס"ד כיון דלומן ארוך כ"כ מוכר לו לא משכי כליא קרנא: אילימא ביין סתם ובסינה זו אם נתן אמאי לא יטול צמיתא דהא ד"י ספינתך ואנא מיייתנא חמרא. לא מבעיא אס לא נתן שלא יתן דקתני אלא אפילו אס נתן כבר יטור ויטול כיון שזה יכול להביא יין והמשכיר אינו יכול להביא ספינה זו שהתנה ולא דמי להא דאמר לעיל אילו עד הכא בעית למיתב כו' דהתם מהני ליה שיוכל בקל איהשכיר מכאן עד מקום שירצה או למכור שם סמורה כדפרישית לעיל אבל הכא לא שייך למימר הכי שהיין נטבע ומה ימכור אבל אין לפרש דהכי פריך אמאי לא יטול שכר חצי הדרך שלא הלך עדיין אבל שכר חצי הדרך שכבר הלך ניחא ליה שלא יטול דא"כ הא דקתני אס לא נתן לא יתן דמשמע שלא יתן כלל אפילו שכר חצי הדרך הי"ל לאקשויה אמאי לא יתן כלל:

אלא בספינה סתם ויין זה אם לא נתן אמאי לא יתן דמ"מ ד"ה הב לי חמרא ואנא מיייתנא ספינה. לא מבעיא אס כבר נתן שלא יטול אלא אפילו לא נתן יש לו לתת כל השמירות שהרי קנה המשכיר כל השמירות צמיתא השוכר את הספינה כיון שזמון המשכיר לקיים תנאו צלל משיכה כיון משיכה יכול לקיים תנאו ושוכר אינו יכול לקיים א"כ מולו גרם והרי כחומר בו ויתן לו מחצי הדרך שלא הלך כפועל בטל וקשה דאמאי יתן לו כלל מחצי הדרך שלא הלך אפילו כפועל בטל כיון שאינו אנוס אונס הא אמרינן לעיל (דף עו.) היכא דהשוכר אנוס דאחא מיטרא דא"ל להשקותה דהוי פסידא דפועלים ומשמע לעיל דכל אונס שאירע לבעה"ב שלא היה לו ליעד יותר מן הפועלים הוי פסידא דפועלים והכא נמי על כרחך פריך שיתן אפילו שכר חצי הדרך שלא הלך מדניתחא ליה הא דקתני אס נתן לא יטול דמשמע אס נתן כל שכרו לא יטול כלל ומיכר ריב"ן דלעיל שהפועלים לא אבדו כלום רק שנתבטלו אין נותן להם כלום אבל הכא שהמשכיר הפסיד ספינתו כפועל בטל מיהא אית ליה כיון שזמון לקיים תנאו:

מד א ב מ"י פ"ה מהל'
שכירות ה"א ועי'
בהשגות ובמ"מ סמג עשין
פט טושי"ע ח"מ ט"י ע'
סעף א:
בה ג מ"י שם הלכה ג
ועיין בהשגות
ובמגיד משנה טושי"ע שם
סעף ב:
בו ד מ"י שם טושי"ע שם
סעף ב:
בו ה ו מ"י שם טור
וסו"ע שם סעף ג:
בח ז מ"י פ"ה מהל'
שמיטה ויובל הלכה ג
ג סמג לאוין ערה:
בט ח מ"י פ"ה מהל'
שכירות הלכה ג
סמג עשין פט טושי"ע ח"מ
ט"י שם סעף ד:
ג ט מ"י שם טושי"ע סעף
ב:

6) ס"א רפסא בלא מ"ו וכן
בעיניו. 7) ע"ו סה. ע"ש.
8) מכלן הוא ליבור מדש.
מ"ה"מ. 9) ע"ו ס"ב ע"ו
ס"ה. ד"ה היג ר"ת וכו'
הארכי וימר. 10) וע"ע
ס"ב שנת ס' ד"ה השתא.

מוסף רש"י

ומזונות של אותה
הדרך. אפילו הוא מהלך ג'
ימים וע"ו ס"ה. הריב דמי.
דשוכר מניח עליה מונוט כל
הדרך וממר אלו מניח אלא
יום אחד (ש"ס). אי דשכיח
למזבן. בדרך הליכמן
מזלמן מונוט ליקח כל שעה
(ש"ס). מאוונא לאוונא.
ממסע למסע מהלך יום
אחד כמו נטל ועבר תלמי
לויזן דמסרבי ע"ו ש"ס.

נימא ליה הכי לי הווא חמרא. גופיה ואנא מייחנא ספינתא אחריתי.
הואיל והספן יש נידו להשלים תנאו וזה מעכב ישלם כל השכר: לא
משכח. להא דר' נתן: אלא כיון זה וספינה זו. ולא ציד זה וזה
התחונה דלמר ליה האיק אנא לא
מעכבנא ממי מייחתי דידך: חולקין.
אם קבל יחזיר החצי ואם לא נתן
יתן החצי שהרי ציד שניהם להשלים
ואם יעכב התנע מלימן החצי יעשה
תנאו: השוכר את הספינה ופרקה
לה בחצי הדרך. קא סלקא דעמיה
שכרה עד מקום פלוני צבן וכן
וכשהגיע לחצי הדרך פרקה והוליא
חזילותיו ממנה: ואין לו. לבעל
הספינה עליו אלא תרעומת: לאגורה.
להשכרה לאחרים: רפסא דספינה.
ריעוע הספינה שמתרעמת בהואת
חזילות והכנסת חזילות: דפרקה
לטועניה בניה. בחצי הדרך הוסף
למט צה חזילות שהיו לו לשם הוא
המנה ממחילה לכך ליתן במוכה
כאשר ירצה והשכר לפי השבון
המשואות והדרך הלך נתון לו שכן
מספת המשאו של חצי הדרך:
משום שינוי דפתא. הייתי סבור
ללכת מהר ולחזור מהר: לאשלא
יסירתא. לרין אני לקנות חבלים
ציוקר כאן ששספינה מכבדת לרין
להפליגה אל אמנעית הנרה למקום
מיס עמוקים שלא תהא גוששת זריק
חבלים ארוכים ואתה לא הודעתני
שאכניס חבלים הארכים לה: חמר
נמי ליעכב. השוכר שלא יימח עליה
אלא מונוט של יום אחד: מאוונא
לאוונא. ממלון ללילה למלון ללילה:
למטר. לחזור ולשאל בעיר מי מוכר
מונוט: ואשה בין גדולה ובין קטנה.
פסק לרכוב עליה אשה מרכיב עליה
כל אשה שירצה בין שהיא גדולה ובין
שהיא קטנה: השתא מניקה. שהיא
שני גופים והואלד כבד אמרת מרכיב
עם וולדה: מעוברת. דחד גופא
הוא מיבעיא: ש"מ. מדקתני אפילו

נימא ליה הב לי ההוא חמרא ואנא מייחנא
ספינתא אמר רב פפא לא משכחת לה אלא
בספינה זו ויין זה אבל בספינה סתם ויין סתם
חולקין ת"ר יהשובר את הספינה ופרקה לה
בחצי הדרך נתון לו שכרו של חצי הדרך
ואין לו עליו אלא תרעומת היכי דמי אילימא
דקא משכח לאגורה אמאי אית ליה תרעומת
ואי דלא קא משכח לאגורה יכוליה אגרה
בעי שלומי לעולם דקא משכח לאגורה אלא
אמאי אית ליה תרעומת משום ר' רפסתא
דספינתא אי הכי מטענתא מעלייתא הוא
י'וממונא אית ליה גביה אלא מאי פרקה
דפרקה לטועניה בגויה אלא מאי תרעומת
משום שינוי דעתא אי נמי לאשלא יתירא
י'תנו רבנן יהשובר את החמור לרכוב עליה
שוכר מניח עליה כסותו ולגנותו ומזונות של
אותה הדרך מכאן ואילך חמר מעכב עליו
חמר מניח עליו שעורים ותבן ומזונותיו של
אותו היום מכאן ואילך שוכר מעכב עליו
היכי דמי אי דשכיח למזבן חמר נמי ליעכב
ואי דלא שכיח למזבן שוכר נמי לא ליעכב
אמר רב פפא לא צריכא דשכיח למטרח
ולמזבן מאוונא לאוונא חמר דרכיה למטרח
ולמזבן שוכר לאו דרכיה למטרח ולמזבן
ת"ר יהשובר את החמור לרכוב עליה איש
לא תרכב עליה אשה ויבין קטנה מפוברת
ואפילו מניקה השתא מניקה אמרת מעוברת
מביעיא אמר רב פפא מעוברת והיא מניקה
קאמר אמר אביי שמע מינה ביניתא אכרסה
תקלה למאי נפקא מינה למקח וממכר:
מחנ'י

מעוברת דמשמע שהמעוברת כבידה מן הריקנות: האי ביניתא.
דג הנמכר בשוק במשקל: אכרסה תקלה. לפי כריסה כובדה
אם כריסה גדול משקלה יותר: למקח וממכר. אם ראת דג
שכריסו גדול לא תקנהו במשקל אלא אם כן יזיאת את מעי:
מחנ'י
דאירי דפרקיה לטועניה בגויה כלומר שהמיר חזילה בתוך הספינה והואיל על יד על יד וכן אחרון שהכניס סחורה במעט מעט דלא רפסא
ספינה ותרעומת היא משום שינוי דעת שלא הורגל עם זה האחר ולא ידע להחנהג לפי דעתו אי נמי לאשלא יתירא שאם ירצה זה במשא
יטרך לקנות כאן ציוקר חבלים חוקים כי אם היה יודע בעיתו היה קונה שם בדמים מועטים וליכא אלא תרעומת דלאו טענה מעלייתא
היא שכנגד זה מריח שנטל שכן יותר מחזילה מחמת גדולה: בסורתו. ר"ח גרים כסתו כסת שמיח מראשזמיו דקסת הוא הקטן
וכר הוא הגדול כדתנן במסכת [כלים] (פכ"ח מ"ה) כר שעשאו סדן וכסת שעשאה טמפתת: מאוונא לאוונא. איוונא. איוונא. איוונא. איוונא. איוונא. איוונא.
שכיח למטרח ולמזבן אפילו בחצי היום אם כן למה מניח חמר מונוט של כל היום ומעיקרא דקאמר אי דשכיח למזבן חמר נמי ליעכב
ה"מ למימר שוכר נמי ליעכב לחמר להניח מונוט כלל של אותו היום כיון דשכיח בכל מקום למזבן מדלג קאמר אי דשכיח מאוונא לאוונא
אלא לא חש להאריך כל כך: אשה בין גדולה ובין קטנה. באיש לא רצה לשנות בין קטן בין גדול משום דגברי שכיח שהם גדולים ופשיטא
דלדעתא גדול נמי אגריה ויהליה: השתא מניקה אמרת דרכבה מעוברת מביעיא. כן גרסת הספרים ואין נראה לר"ת דאין זה פירכא
דזו ואף זו קתני ועוד דאין מתיישב שפיר לפי גרסא זו הא דקאמר ש"מ ביניתא אגב כרסה תקלה וע"כ נראה לו כגירס' שמאל השתא
מעוברת אמרת אין מניקה מצעיא דאשה מעוברת כבידה יותר ממניקה עם בנה לפי שהחי נושא את עצמו ומיקל אבל כשהוא במעי אמו
מכבד ואכריה כבידים עליה וגם מליאה דם והשתא א"ש הא דקאמר שמע מינה ביניתא אגב כריסה תקלה שאם היה חוצה לה לא יכבד כ"כ
בין הכל ויש ליישב גירסת הספרים ומכל מקום פריך דלא שייך בה"ג למתני זו ואף זו כיון דאיתיה בכלל מאי דקאמר בסוף כמו גבי
מפנין ארבע וחמש קופות (שנת ד' ק"ו): דפריך חמש מפנין ארבע מיבעיא ומשני ארבע וחמש כדאמר אינשי אבל אי לאו
הכי אמרי אינשי לא שייך לשנויי דזו ואף זו קתני כיון דארבע בכלל חמש אלא שמוסיף סיועכא נמי מעוברת שהוא גוף אחד בכלל מניקה
שהם שני גופים וקאמר ש"מ ביניתא אגב כריסה תקלה פי' מדקתני ברישא בין גדולה ובין קטנה ובכלל זה נמי יש במשמע בין גסה
ובין דקה ולמאי אילטרק ליתני ואפילו מעוברת דהיינו נמי גסה דגוף אחד הוא אפילו למ"ד עובר לאו ירך אמו הוא לענין לשון בני
אדם במשא ובמתן חסוים הם גוף אחד אלא ודאי שמע מינה דגסה דמתת עיבור כבידה יותר מגסה מחמת עצמה כי העובר מכבד:

היכא

אי אתה מוצא אלא בין זה וספינה זו. דהמוחזק יאמר לחבירו
לית לך גבאי ולא מידי דקיים תנאך וא"ת דמ"מ אם נתן כל
השכירות אמאי לא יטול השוכר שכר דחצי הדרך שלא הלך וכי נשכר
שמשיך מוחזק ירויה ועוד דשכירות אינה משתלמת אלא לבסוף
ולמה יפקיד השוכר שכר חצי הדרך
שלא הלך וי"ל כיון שנתן לו שכרו
נתלצה שיהא שלו לאלתר אע"ג
דאינה משתלמת אלא לבסוף לדעת
כן נתנו שיהא שלו לאלתר אם לא
ישאר בו וריב"ם פי' הא דפריך
בספינה קתם ויין זה אם לא נתן
אמאי לא יתן לא פריך אלא אמאי לא
יתן שכר חצי הדרך שכבר הלך אבל
כלל אפילו שכר חצי הדרך שלא הלך
יתן כיון שהוא חנוס מ"מ אהא דקתני
אם נתן לא יטול דמשמע דלא יטול
לא קשה ליה דכיון שהוא מוחזק
ומזונן לקיים תנאו נימא ליה שלא
יחזיר כלל ומשני כיון זה וספינה זו
דמאן דתפיס לא מפיקין מניה
דהמוחזק יאמר לחבירו כיון שאיך
יכול לקיים תנאך מולך גרס המונוט
מחבירו עליו הרמיה: אגבל ספינה
סתם ויין סתם חולקין בזה מספקא
ליה לריב"ם אם חולקין שכר חצי
הדרך שהלך דוקא ונתן רביעית או
חולקין כל השכירות ויתן שכר הדרך
כיון שגבר הלך ועדין מונוט לקיים
תנאו: כוליה אגרא בעי צמיחב
דיה. לאו דוקא כוליה אלא כלומר
כפועל בטל:

דפרקיה לטועניה בגויה. פי'
צקוטטרס שהוסף
המשא בחצי הדרך וקשה דהוה ליה
למימר פריך לה כיון שממקום אחר
היה פורק לספינה ועוד דקאמר
ושינוי דעתא מה מפסיד דכל שכן
טוב לו שמריח יותר ור"ח פירש
דפרקיה לטועניה שמוכר סחורה
שכספינה לאחר היינו שינוי דעת כי
שנא זה אדם הקונה הוא אדם קשה

אי' לאשלא יתירא שצריך חבלים להוציא כלים של ראשונים ולהכניס
של אחרונים וא"ת ואמאי מוקי לה הכי לימא לעולם דשכיח לאוונא
וכ"ת מאי תרעומת איכא משום שינוי דעתא וי"ל כיון דמסיק טעמא
דפרסא ספינה תו לא מאי למימר הכי דטענתא מעלייתא הוא
ורבי"ם פי' דהכי קאמר לעולם דשכיח לאוונא וליכא רפסא דספינה
דאירי דפרקיה לטועניה בגויה כלומר שהמיר חזילה בתוך הספינה והואיל על יד על יד וכן אחרון שהכניס סחורה במעט מעט דלא רפסא
ספינה ותרעומת היא משום שינוי דעת שלא הורגל עם זה האחר ולא ידע להחנהג לפי דעתו אי נמי לאשלא יתירא שאם ירצה זה במשא
יטרך לקנות כאן ציוקר חבלים חוקים כי אם היה יודע בעיתו היה קונה שם בדמים מועטים וליכא אלא תרעומת דלאו טענה מעלייתא
היא שכנגד זה מריח שנטל שכן יותר מחזילה מחמת גדולה: בסורתו. ר"ח גרים כסתו כסת שמיח מראשזמיו דקסת הוא הקטן
וכר הוא הגדול כדתנן במסכת [כלים] (פכ"ח מ"ה) כר שעשאו סדן וכסת שעשאה טמפתת: מאוונא לאוונא. איוונא. איוונא. איוונא. איוונא. איוונא.
שכיח למטרח ולמזבן אפילו בחצי היום אם כן למה מניח חמר מונוט של כל היום ומעיקרא דקאמר אי דשכיח למזבן חמר נמי ליעכב
ה"מ למימר שוכר נמי ליעכב לחמר להניח מונוט כלל של אותו היום כיון דשכיח בכל מקום למזבן מדלג קאמר אי דשכיח מאוונא לאוונא
אלא לא חש להאריך כל כך: אשה בין גדולה ובין קטנה. באיש לא רצה לשנות בין קטן בין גדול משום דגברי שכיח שהם גדולים ופשיטא
דלדעתא גדול נמי אגריה ויהליה: השתא מניקה אמרת דרכבה מעוברת מביעיא. כן גרסת הספרים ואין נראה לר"ת דאין זה פירכא
דזו ואף זו קתני ועוד דאין מתיישב שפיר לפי גרסא זו הא דקאמר ש"מ ביניתא אגב כרסה תקלה וע"כ נראה לו כגירס' שמאל השתא
מעוברת אמרת אין מניקה מצעיא דאשה מעוברת כבידה יותר ממניקה עם בנה לפי שהחי נושא את עצמו ומיקל אבל כשהוא במעי אמו
מכבד ואכריה כבידים עליה וגם מליאה דם והשתא א"ש הא דקאמר שמע מינה ביניתא אגב כריסה תקלה שאם היה חוצה לה לא יכבד כ"כ
בין הכל ויש ליישב גירסת הספרים ומכל מקום פריך דלא שייך בה"ג למתני זו ואף זו כיון דאיתיה בכלל מאי דקאמר בסוף כמו גבי
מפנין ארבע וחמש קופות (שנת ד' ק"ו): דפריך חמש מפנין ארבע מיבעיא ומשני ארבע וחמש כדאמר אינשי אבל אי לאו
הכי אמרי אינשי לא שייך לשנויי דזו ואף זו קתני כיון דארבע בכלל חמש אלא שמוסיף סיועכא נמי מעוברת שהוא גוף אחד בכלל מניקה
שהם שני גופים וקאמר ש"מ ביניתא אגב כריסה תקלה פי' מדקתני ברישא בין גדולה ובין קטנה ובכלל זה נמי יש במשמע בין גסה
ובין דקה ולמאי אילטרק ליתני ואפילו מעוברת דהיינו נמי גסה דגוף אחד הוא אפילו למ"ד עובר לאו ירך אמו הוא לענין לשון בני
אדם במשא ובמתן חסוים הם גוף אחד אלא ודאי שמע מינה דגסה דמתת עיבור כבידה יותר מגסה מחמת עצמה כי העובר מכבד:

נא א מ"י פ"ה מה'י
סכרו הלכה ג סמג
עשין פט טושיע ח"מ פי'
ש"א ספיק ג'
גב ב מ"י שם טושיע שם
טע"ף ד'
ג ג מ"י שם טושיע שם
טע"ף ה'
ג ד ד ה ו ז מ"י שם
הלכה ד וע"י בהשגו'
ובמ"מ טושיע שם ספיק
טע"ף ו'
גה ח ט י ב מ"י שם
טע"ף ז'
פ"ד הלכה ח סמג
שם טושיע ח"מ ס' ש'
טע"ף ג'
גו ל מ"י שם הלכה ה'
טושיע שם ספיק א'
גז מ ג מ"י שם טושיע
שם ספיק ג':

(6) (מספ' ד"כ"י פ"ד), (5) (105) (8) (ד"ה וספ' לפני ד"ה הרי זה, ד' ז"ל ה"ח ופי' רש"י,

לענין רש"י קולטור"א קנקן של מורשה (היחוד הפולחן את הקרקע).

השוכר את האומנין פרק ששי בבא מציעא

פ.

עין משפט
גר מצוה

נח א מ"י פ"ד מהלכות שכיבות הלכה א סמג עשין פט טו"ע ח"מ ס"ט טע"ד:
גכ ב מ"י שם הלכה ג טו"ע שם טע"ד ה':
כג ג מ"י שם הלכה ב טו"ע שם טע"ד:
כד ד מ"י פט"ו מהל' מביה הלכה ז ח ט טו"ע ח"מ ס"י רלג טע"ף ח':
כה ה מ"י שם הלכה י: סג ר מ"י שם הלכה ח טג ט טו"ע שם טע"ד ט'
כז ז מ"י פ"ד מהלכות שכיבות הלכה ד סמג עשין פט טו"ע ח"מ ס"י טע"ד:
כח ח מ"י שם הלכה ו טז ט טו"ע שם טע"ד ה' וטע"ף ו' וע"ש ב"מ יבנ"י:
כט ט מ"י שם הלכה ד טז ט טו"ע שם טע"ד ז:

מתני' השוכר את הפרה לתרוג וכו'. וכל כלי הממרישה לנעול הבקר ונעריו הולכין עם בהמתו וזה אוחז הדרכן לכונן פרה לתלמיה וזה הולך אחר הממרישה ומכבד הימד בקרקע שבו הבחול שקורים קולטור"א בלע"ז והוא קנקן דמתני': חייב. שהריס קשים לתרוג שהפעלים שם: ודש כהבואה פטור.

היבא דלא שני מאן משלם. וא"ת היבא דשני נמי אמאי לא משלם אחד מן הפועלים שפסע בשנייהם הקנקן וחיבי נמי מאן משלם וי"ל דהיבא דשני לא משלם דמירי שהמשכיר את הפרה הוא שוכר את הפועלים לילך עם פרתו ולעשות מלאכה השוכר ולהיך לא משלם דא"ל למשכיר אלו לא התמינו עמך אלא לתרוג בנקעה ולא קבלנו שמירת הקנקן צהר אלא בנקעה וחס היינו מורשים בנקעה לא היינו שוכרים ומ"מ שכירות שלנו לא נפקיד כי דעתך היה שנעשה כמו שיראה בעל השדה כי (ז) הייתי סבור שלא יחרוש אלא בנקעה: וא"י דוכתא דמחוקינן בגונדרי תרוייהו משלמי. פי' בקונטרס משום דהוי ספק מי עשה ואין נראה דלא קי"ל (ב"ק ד' לה) כסומכוס אלא כרצון והמוליא מחצירו עליו הראיה ואי הוה ספק היו שניהם פטורים אלא נ"ל דהכא שניהם פשעו כיון דמחוקא בגונדרי הוה נשכר מאד בקל והיה לכל אחד ליתן לז על חצירו כמו על עצמו ולהסירו ואחרי שלא הסירו גם הוא פשע: שפחה זו שוטה היא כו' הר"י זה מקח טעות. מכלול קשה לפ"ה שפי' אהא דלאמר כהבואה (ד' נח. וס' ד"ה הנהו) סימפון צעזדים ליבא אי מומין שנגלוי כו' מאי אמרת ליסטין מוויין או מוכתב למלכות הנהו קלא אית לכו ופירש בקונטרס וסכר וקביל וקשה לר"ת דהא הלא אמרינן דהוי מקח טעות בלאו המומין וא"כ משכחת סימפון צעזדים ואיך אוכלין בתרומה ונראה לר"ת לפרש הנהו קלא אית לכו וחס איתא דהוי מוכתב למלכות או ליסטין אז היה קול וימין דליבא קלא ליבא למישת להכי ובהנהו דהכא נמי קלא אית לכו וכן משמע ליטנא דמאי אמרת כלומר בלחיה סימפון משכחת דלא גיעו בליסטין מוויין או במוכתב למלכות וזריש המוכר פירות (ב"ב ד' נז: וס' ד"ה ליסטין) תניא בהדיא נמצא ליסטין מוויין או מוכתב למלכות אומר לו הרי שך לפניך: ה"ו בה כ"ה המומין הדדי מהו. צרייתא דקמני הרי זה מקח טעות דלמא מיירי כגון שכל המומין היו זה והוי מקח טעות אע"פ שלא נדק הלוקח אפילו בחד משום דלאמר לוקח מסתמא כל הני דקאמר ליתנהו לכולהו ומדהא ליתא הא נמי ליתא ומוס זה ומוס אחר אין זה מקח טעות כיון שאין מזכיר אלא אחד ולא הרי זה מקח טעות:

מתני' השוכר את הפרה לתרוג בחר וחרש בבקעה אם נשבר הקנקן פטור בבקעה וחרש בחר אם נשבר הקנקן חייב לדרוש בקטנית ודש בתבואה פטור לדרוש בתבואה ודש בקטנית חייב מפני שהקטנית מחלקת: **גמ'** היבא דלא שני בה מאן משלם א"ר פפא דנקיט פרשא משלם רב שישא בריה דרב אידי אמר דנקיט מנא משלם והלכתא דנקיט מנא משלם ואי דוכתא דמחוקא גונדרי תרוייהו משלמין אמר רבי יוחנן ^ההמוכר פרה לחבירו ואמר לו פרה זו נגהנית היא נשכנית היא בעמנית היא רבצנית היא והיה בה מום אחד וסנפו בין המומין הרי זה מקח טעות מום זה ומום אחר אין זה מקח טעות תניא נמי הכי ^ההמוכר שפחה לחבירו ואמר לו שפחה זו שוטה היא נכפית היא משועממת היא והיה בה מום אחד וסנפו בין המומין הרי זה מקח טעות מום זה ומום אחר אין זה מקח טעות ^הא"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי היו בה כל המומין הללו מהו אמר ליה רב מרדכי לרב אשי יחבי אמרינן משמיה דרבא היו בה כל המומין הללו אין זה מקח טעות: **מתני'** יהשוכר את החמור להביא עליה חטין והביא עליה שעורין חייב בתבואה והביא עליה תבן חייב מפני שהנפח קשה כמשאוי להביא לתך חטין והביא לתך שעורין פטור ואם מוסיף על משאו חייב ^הוכמה יוסיף על משאו ויהא חייב סומכוס אומר משום ר"מ סאה לגמל שלשה קבין לחמור: **גמ'** איתמר אבוי אמר קשה כמשאוי תנן רבא אמר קשה למשאוי תנן רבא אמר קשה למשאוי תנן תקלא כי תקלא ואי מוסיף שלשה קבין חייב חייב רבא אמר ^הקשה למשאוי תנן תקלא כי תקלא ונפחא הוי תוספת תנן להביא לתך חטין והביא לתך שעורין פטור ואם הוסיף על משאו חייב אמר ר"מ סאה לגמל שלשה קבין לחמור ת"ש להביא לתך חטין והביא שש

שין למימר מדהא ליתא הא נמי ליתא הא דקמני הרי זה מקח טעות היבא היבא דליבא לוקח בחד מינייהו ואיטתכח דליתא ואמר מדמשקר בך דאיתך נמי משקר אבל אם כולם אמת לא הוי מקח טעות והא דקמני מוס זה ומוס אחר ה"ה הזכיר לו כמה מומין כיון שכולם זה אין זה מקח טעות דכחיה ר"מ סאה לגמל שלשה קבין חייב חייב רבא אמר ^הקשה למשאוי תנן רבא אמר ^הקשה למשאוי תנן תקלא כי תקלא ונפחא הוי תוספת תנן להביא לתך חטין והביא לתך שעורין פטור ואם הוסיף על משאו חייב אמר ר"מ סאה לגמל שלשה קבין לחמור ת"ש להביא לתך חטין והביא שש

שין למימר מדהא ליתא הא נמי ליתא הא דקמני הרי זה מקח טעות היבא היבא דליבא לוקח בחד מינייהו ואיטתכח דליתא ואמר מדמשקר בך דאיתך נמי משקר אבל אם כולם אמת לא הוי מקח טעות והא דקמני מוס זה ומוס אחר ה"ה הזכיר לו כמה מומין כיון שכולם זה אין זה מקח טעות דכחיה ר"מ סאה לגמל שלשה קבין חייב חייב רבא אמר ^הקשה למשאוי תנן רבא אמר ^הקשה למשאוי תנן תקלא כי תקלא ונפחא הוי תוספת תנן להביא לתך חטין והביא לתך שעורין פטור ואם הוסיף על משאו חייב אמר ר"מ סאה לגמל שלשה קבין לחמור ת"ש להביא לתך חטין והביא שש

חטין קשה לה תוספת: והביא לתך שעורין. שם הוסף: פטור. אם מתה: **גמ'** קשה כמשאוי. כדפרישית אף על פי שאין משאין כבד כמשא חטין הרי נפחן כנפח חטין והנפח כמשאוי: נפחא תקלא. נפח קשה כמשקל הואיל ונפחן שזה הרי הוא כמשקל שזה: ואם הוסיף שלשה קבין. דהוא שיעור תוספת לחמור לקלקל חייב: קשה למשאוי. אם השוה כובד השעורין לכובד חטין כגון שהוסיף סאה שלמה על הלחך הרי הרבה הנפח ורוב הנפח קשה למשאוי והוי נפח זה תוספת לקלקול החמור: תיקלא תקלא. אינו חייב עד שיסוה כובד השעורים לכובד חטין דליתיה נפח זה תוספת אבל נפח שזה ומשקל חסר לא אמרינן נפח השוה הרי הוא כמשקל וליחייב בתוספת של שלשה קבין דקשה למשאוי תנן ולא קשה כמשאוי: מאי לאו שלשה קבין. כאצ"י לא סאה. והכי קאמר להביא לתך חטין והביא לתך שעורין פטור ואע"פ שניהם שרי שניהם להקל ואם הוסיף על כד משקל חטין חייב משום תוספת הנפח: הכי קאמר וכו'. ומילי מילי קמני והא וכו' וכו' יוסיף לאו אלהביא חטין והביא שעורין קאי: שש

הרי זה מקח טעות: **קשה** כמשאוי תנן. לאצ"י סיפא דקמני כמה יוסיף קאי לפרש רישא ולרבא רישא דקמני להביא עליה חטין והביא עליה שעורין היינו ככובד חטין שהוה סאה כדמוכה בשמעתין חייב דניפחא הוי תוספת להביא לתך חטין והביא לתך שעורין פטור אפילו אף זה מקח טעות היה זה מום אחד וסנפו עם הרבה מומין הרי זה מקח טעות:

הרי זה מקח טעות: **קשה** כמשאוי תנן. לאצ"י סיפא דקמני כמה יוסיף קאי לפרש רישא ולרבא רישא דקמני להביא עליה חטין והביא עליה שעורין היינו ככובד חטין שהוה סאה כדמוכה בשמעתין חייב דניפחא הוי תוספת להביא לתך חטין והביא לתך שעורין פטור אפילו אף זה מקח טעות היה זה מום אחד וסנפו עם הרבה מומין הרי זה מקח טעות:

מאד בקל והיה לכל אחד ליתן לז על חצירו כמו על עצמו ולהסירו ואחרי שלא הסירו גם הוא פשע: שפחה זו שוטה היא כו' הר"י זה מקח טעות. מכלול קשה לפ"ה שפי' אהא דלאמר כהבואה (ד' נח. וס' ד"ה הנהו) סימפון צעזדים ליבא אי מומין שנגלוי כו' מאי אמרת ליסטין מוויין או מוכתב למלכות הנהו קלא אית לכו ופירש בקונטרס וסכר וקביל וקשה לר"ת דהא הלא אמרינן דהוי מקח טעות בלאו המומין וא"כ משכחת סימפון צעזדים ואיך אוכלין בתרומה ונראה לר"ת לפרש הנהו קלא אית לכו וחס איתא דהוי מוכתב למלכות או ליסטין אז היה קול וימין דליבא קלא ליבא למישת להכי ובהנהו דהכא נמי קלא אית לכו וכן משמע ליטנא דמאי אמרת כלומר בלחיה סימפון משכחת דלא גיעו בליסטין מוויין או במוכתב למלכות וזריש המוכר פירות (ב"ב ד' נז: וס' ד"ה ליסטין) תניא בהדיא נמצא ליסטין מוויין או מוכתב למלכות אומר לו הרי שך לפניך: ה"ו בה כ"ה המומין הדדי מהו. צרייתא דקמני הרי זה מקח טעות דלמא מיירי כגון שכל המומין היו זה והוי מקח טעות אע"פ שלא נדק הלוקח אפילו בחד משום דלאמר לוקח מסתמא כל הני דקאמר ליתנהו לכולהו ומדהא ליתא הא נמי ליתא ומוס זה ומוס אחר אין זה מקח טעות כיון שאין מזכיר אלא אחד ולא הרי זה מקח טעות:

תרגמה